

GASTROINTESTINÁLNÍ SOUSTAVA

Mechanické a chemické zpracování potravy

Vstřebání a vyloučení produktů

Obrana vnitřního prostředí (toxiny, mikroby...)

Motilita GIT – nervové řízení

Sekrece GIT – humorální řízení

Transportní mechanismy, funkce jater

Motilita, sekrece, trávení, vstřebávání

+

PARASYMPATIKUS

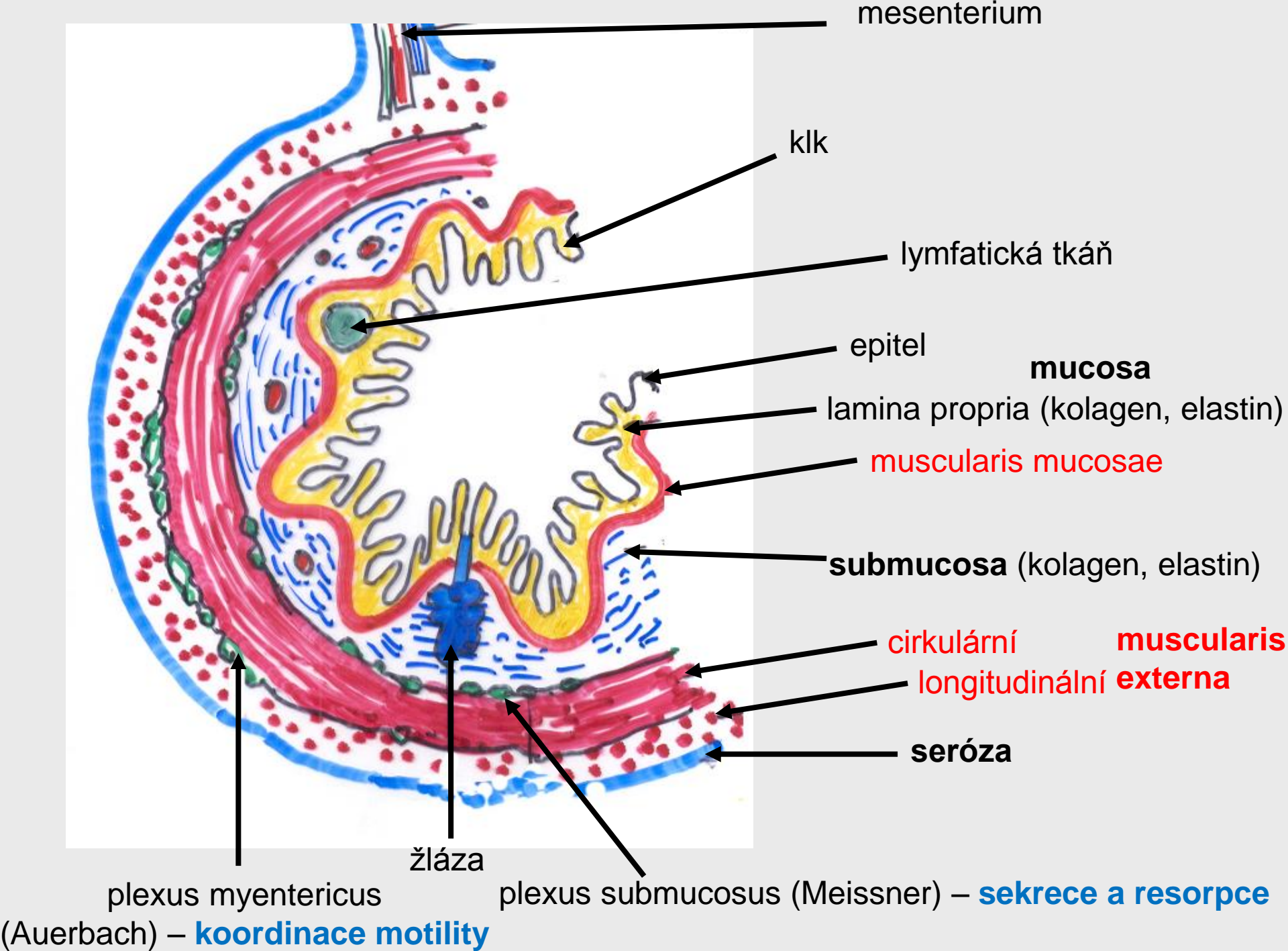
pregangliová cholinergní vlákna
n.VII, n.IX, n.X, nn.pelvici (S2-S4)

-

SYMPATIKUS

postgangliová adrenergní vlákna
Th5-L2

(tonus a motilita –)
(vasokonstrikce)
(musc.mucosae, sfinktery +)

ENTERICKÝ NERVOVÝ SYSTÉM

(pleteně + zakončení sympatiku a parasympatiku + další neurony GIT)

Lokální (místní) reflexy

Centrální reflexy

Chemoreceptory, mechanoreceptory,
termoreceptory...
(mucosa, musc. externa)

Řízení:

- motility GIT
- sekrece GIT
- vasomotoriky GIT

Mediátory a modulátory:

Ach, VIP, NOR, DOPA, serotonin, histamin, AT II, PG
somatostatin, enkefalin, GABA, TRH, neuropeptid Y, substance P
sekretin, GIP, glukagon, gastrin, CCK, G-releasing peptid

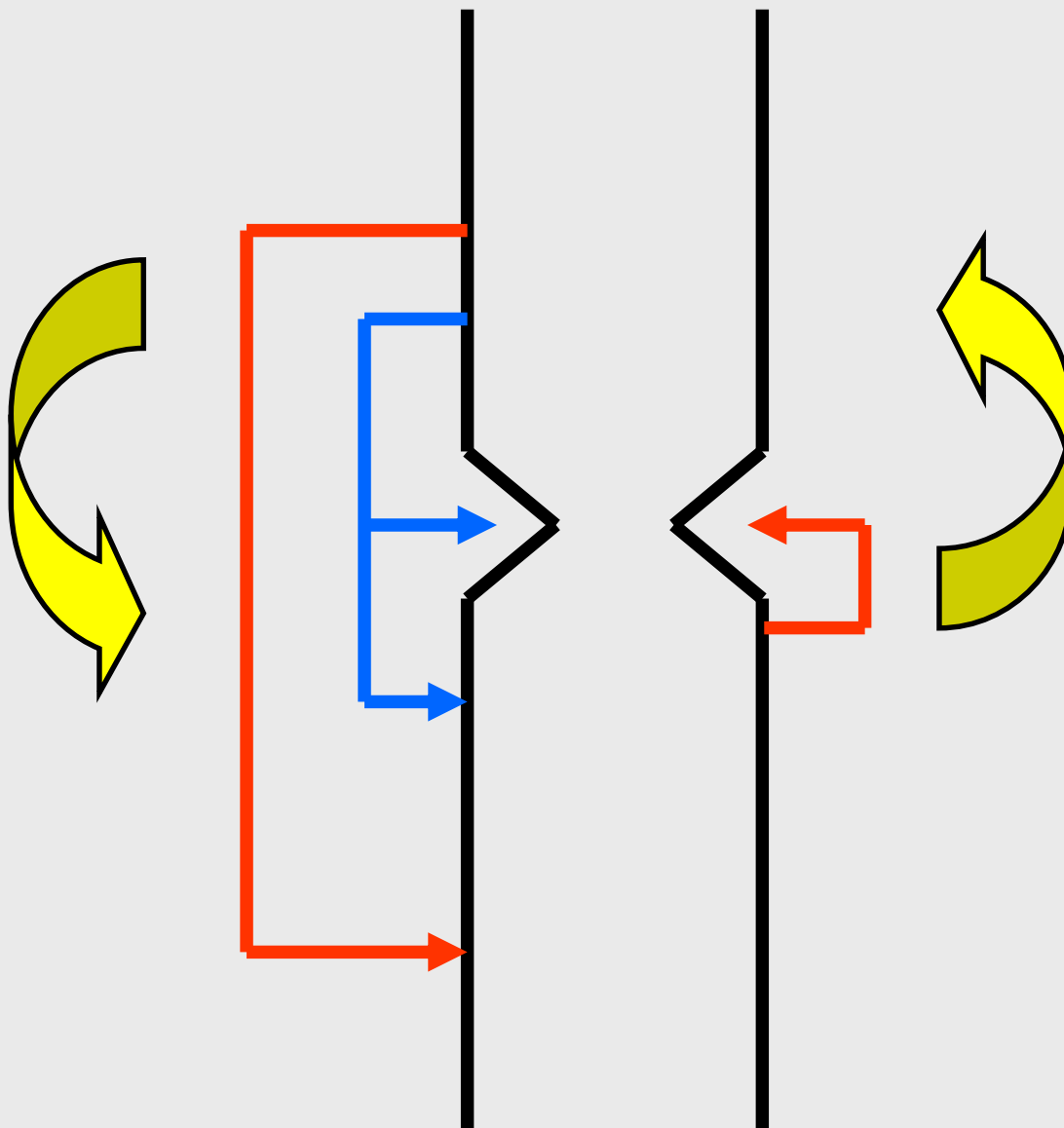
(Sekretinová skupina)

(Gastrinová skupina)

Cirkulární svalovina: inhibiční vlákna, kontrakce – střevo je delší a užší

Longitudinální svalovina: žádná inhibiční vlákna, kontrakce – střevo je kratší a širší

Stálý tonus
S, PS

SIGNÁLY DOPŘEDU: SPĚCHAT, UVOLNIT CESTU

SIGNÁLY DOZADU: ZPOMALIT, UZAVŘÍT CESTU

ELEKTROFYZIOLOGIE GI HLADKÉHO SVALU

Klidové napětí:

od -40 do -80mV ($\uparrow$ gNa $\downarrow$ gK)

Nižší aktivita Na⁺/K⁺-ATPázy

Pomalé vlny (oscilace klid.MN)

3 (žal.) – 12(duod.)/min – **bazální elektrický rytmus**

Hrotitý potenciál

nízká voltáž, depolarizace – Na⁺ a Ca²⁺, 1-10/sec

Pacemakerové buňky

automacie

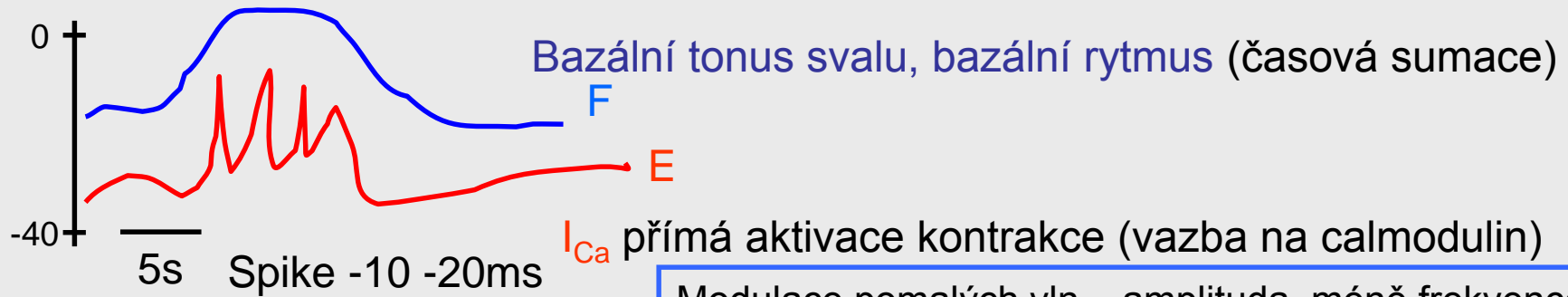
Variabilita

neurohumorální regulace

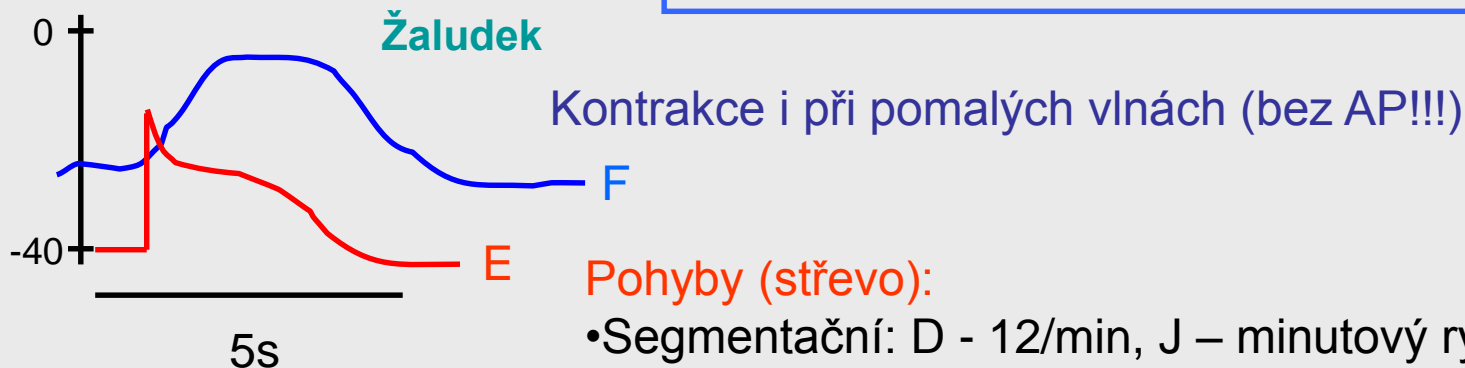
Inervace: nexy, inervace cirkulární svaloviny >> longitudinální svaloviny

Bez nervosvalové ploténky

Ach, ENS, výjimky

Modulace pomalých vln – amplituda, méně frekvence

Pohyby (střevo):

- Segmentační: D - 12/min, J – minutový rytmus
- Peristaltické

MOTILITA GIT

KONTRAKCE

tonické (žaludek, tračník)

rytmické

POHYBY

propulzivní (peristaltika, myenterický reflex)

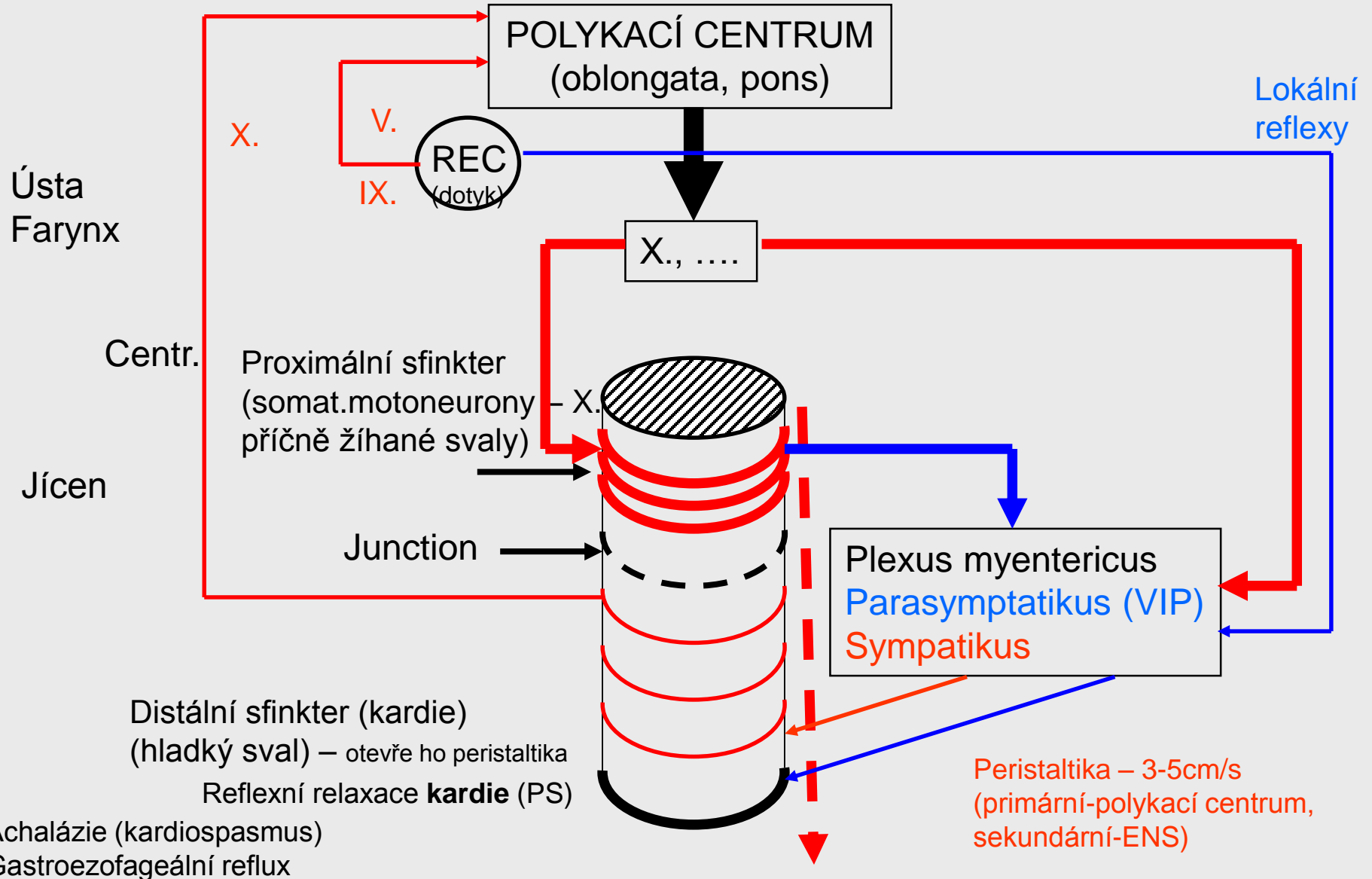
mísící

Receptivní relaxace.

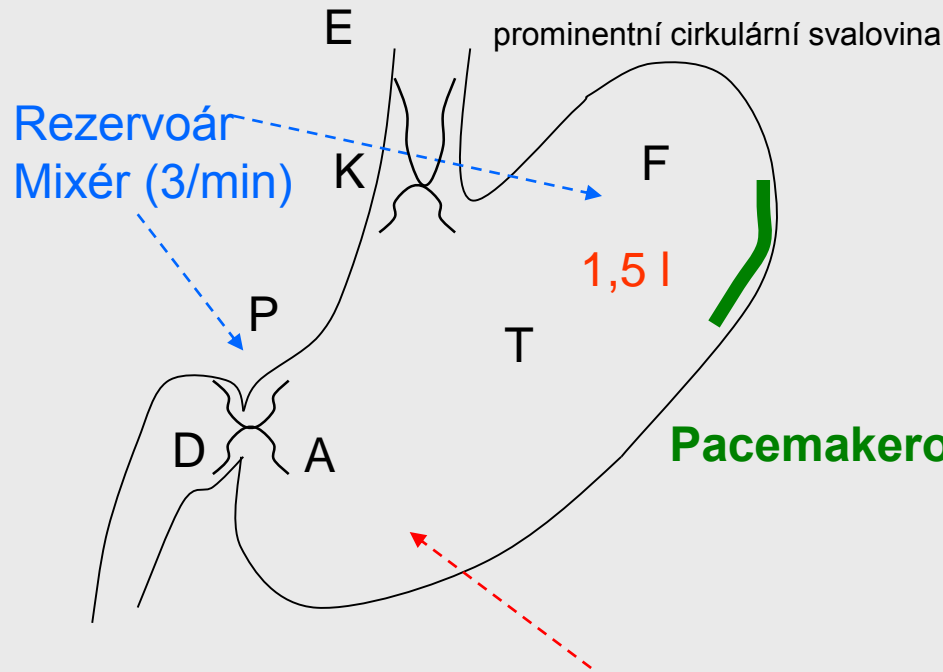
POLYKÁNÍ

- Orální fáze (volní)
- Faryngeální fáze (reflexní)<1s
- Ezofageální fáze (peristaltická)

Potrava – žvýkání (volní i reflexní)
Sliny (1.5 litrů / den)
Frekvence polykání asi 600x / den

MOTILITA ŽALUDKU

Reflexní relaxace dolního sfinkteru

Receptivní relaxace fundu a těla
(X. – VIP) (Laplace: $P = T \cdot R$)

Pacemakerová zóna (3/min)

Motorický gradient
($F \lll A$)

Migrující myoelektrický komplex
(hladové stahy)

Vrstvení tráveniny

1-2 hod: klid

10-20 min: aktivita, v hladu zesiluje

PYLORUS = sfinkter ???

společný ENS s bulbus duodeni

hladký sval

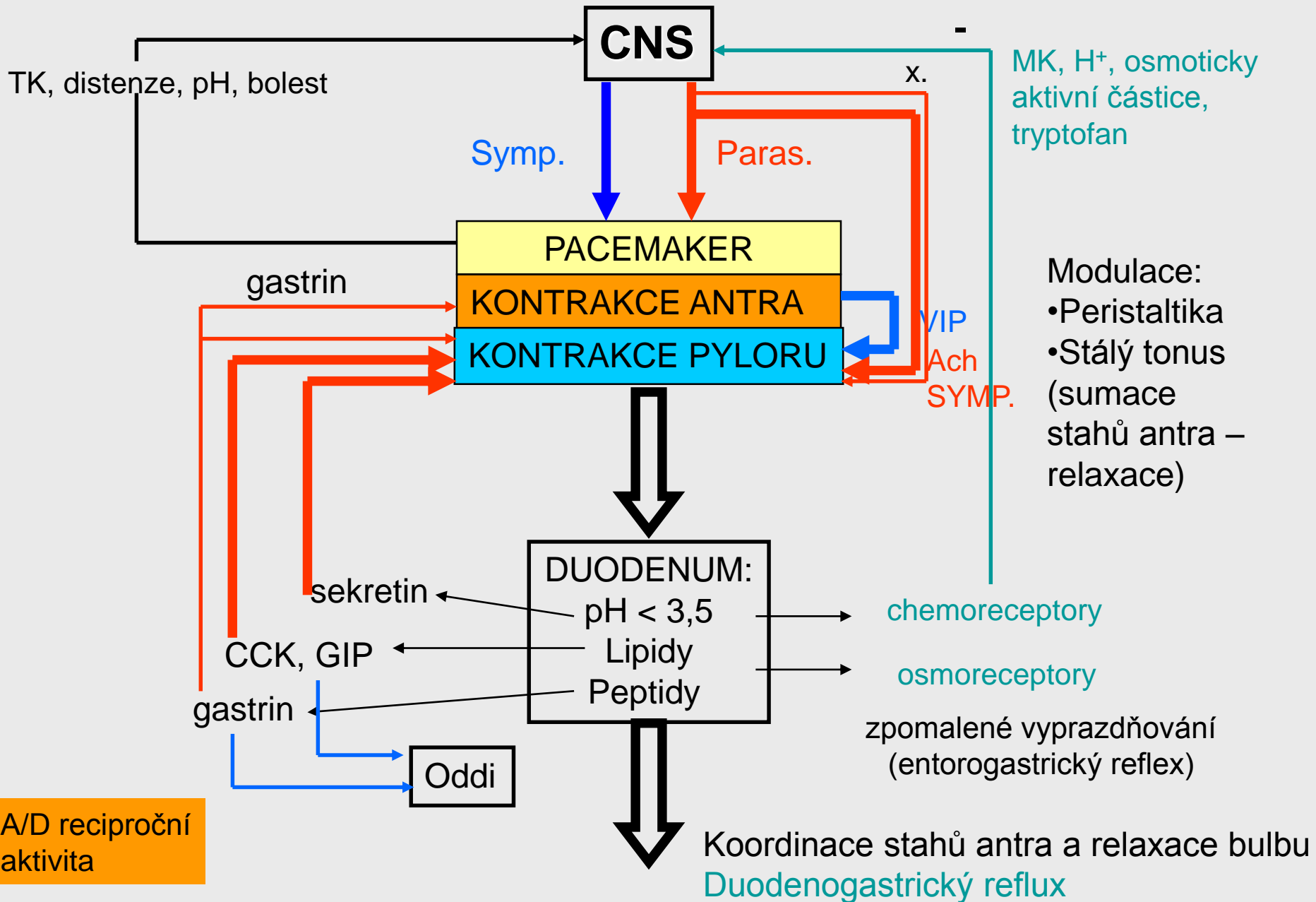
sympatikus +++, n.X. --- (VIP)

N. vagus +

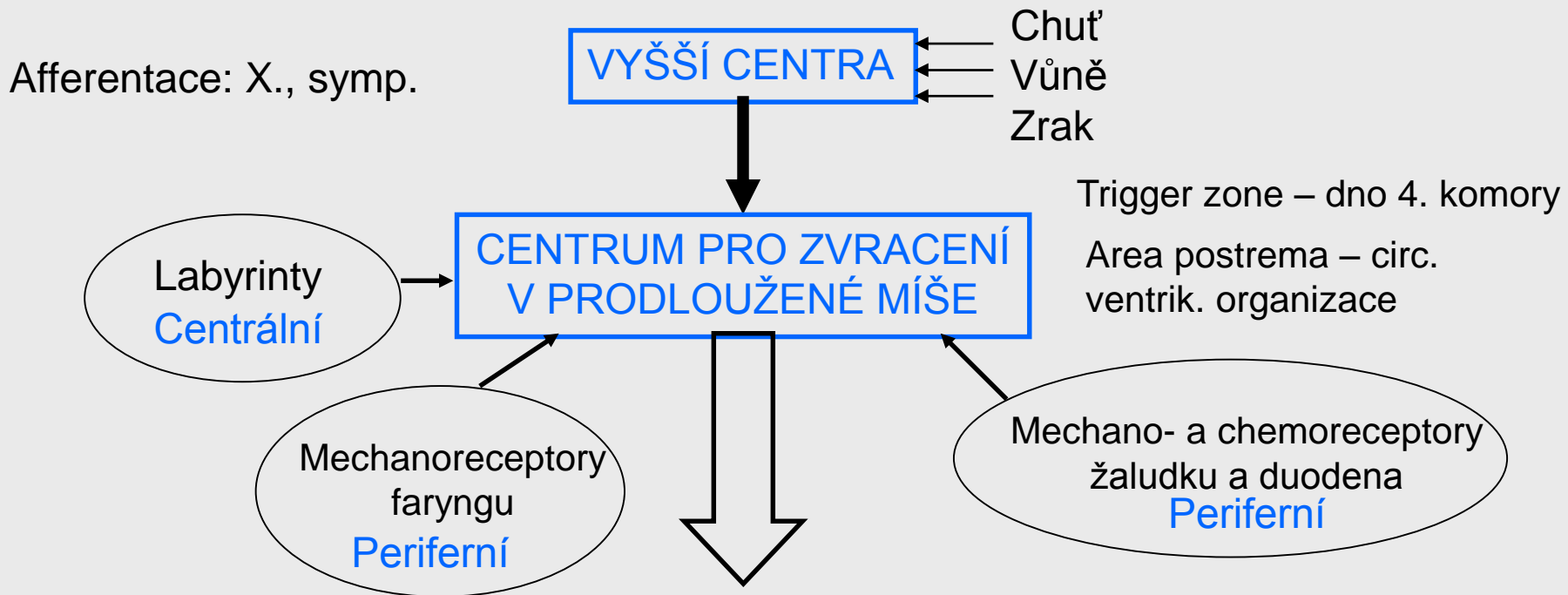
Plexus cealicus -

VYPRAZDŇOVÁNÍ ŽALUDKU

ZVRACENÍ (OBRANA)

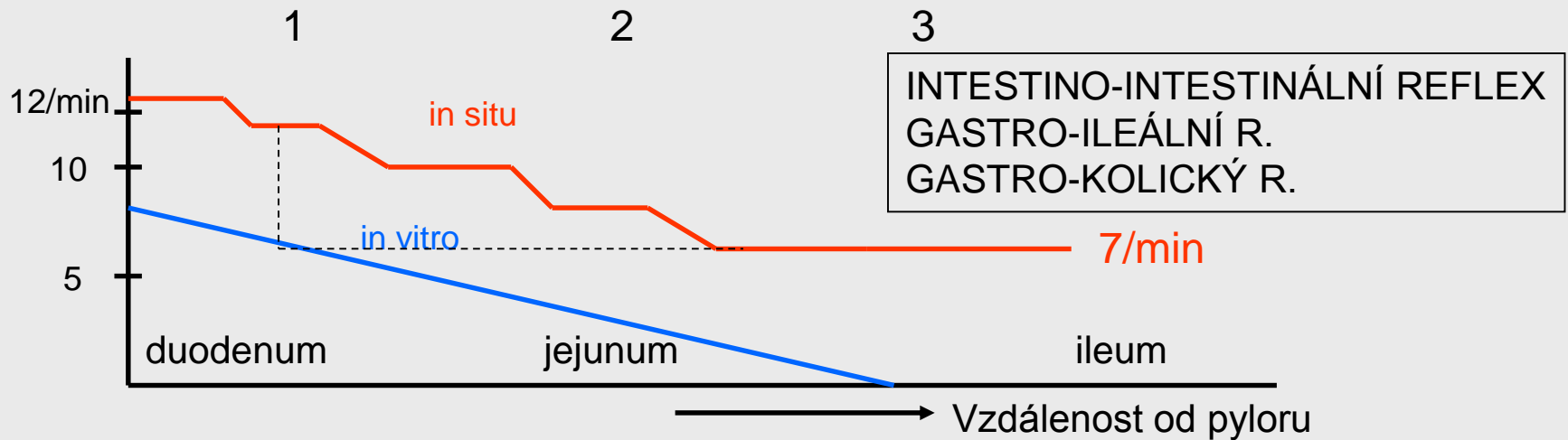
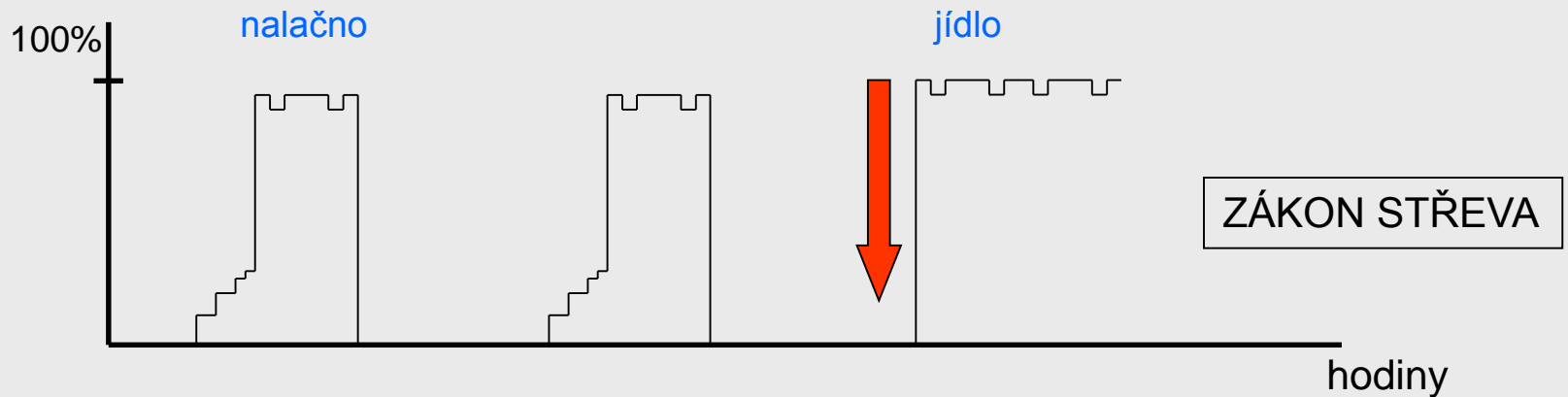
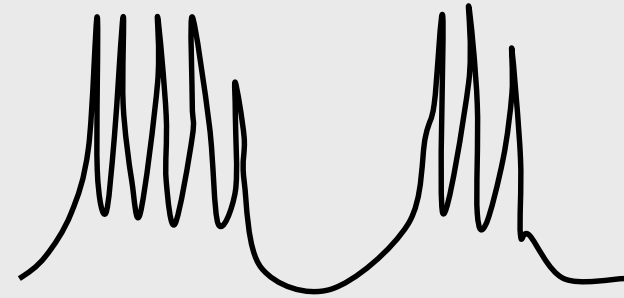
- Antiperistaltika jejunu a duodena
- Relaxace pyloru a antra
- Kontrakce bránice (zvýšený nitrobřišní tlak)
- Obrácený „Valsalva“ (snížený nitrohruční tlak)
- Kontrakce pyloru a antra
- Relaxace kardiie
- Relaxace horního faryngeálního svěrače

Emetika: centrální
periferní

Antiemetika

MOTILITA TENKÉHO STŘEVA

- Pomalé vlny – zhruba 11-13/min v duodenu, 8-9 v ileu
- Minutový rytmus (jejunum) – salvy zhruba po 1 min
- Hodinový rytmus (migrující motorický komplex, **MOTILIN**)

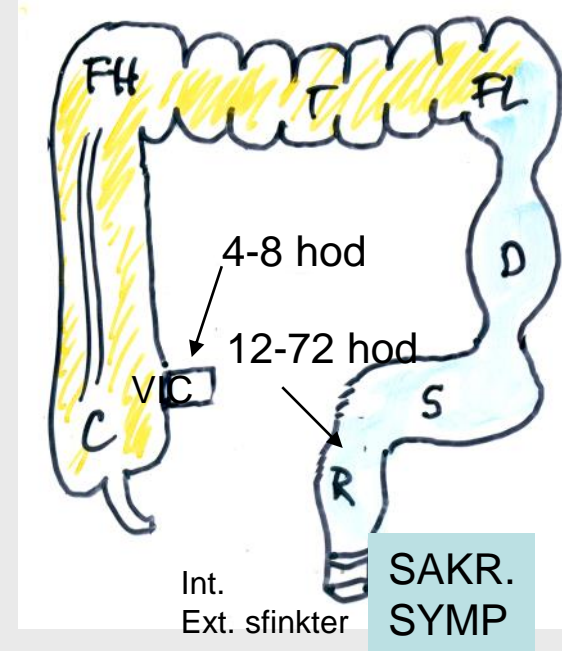

Segmentární motilita >>> peristaltika (do 10 cm)

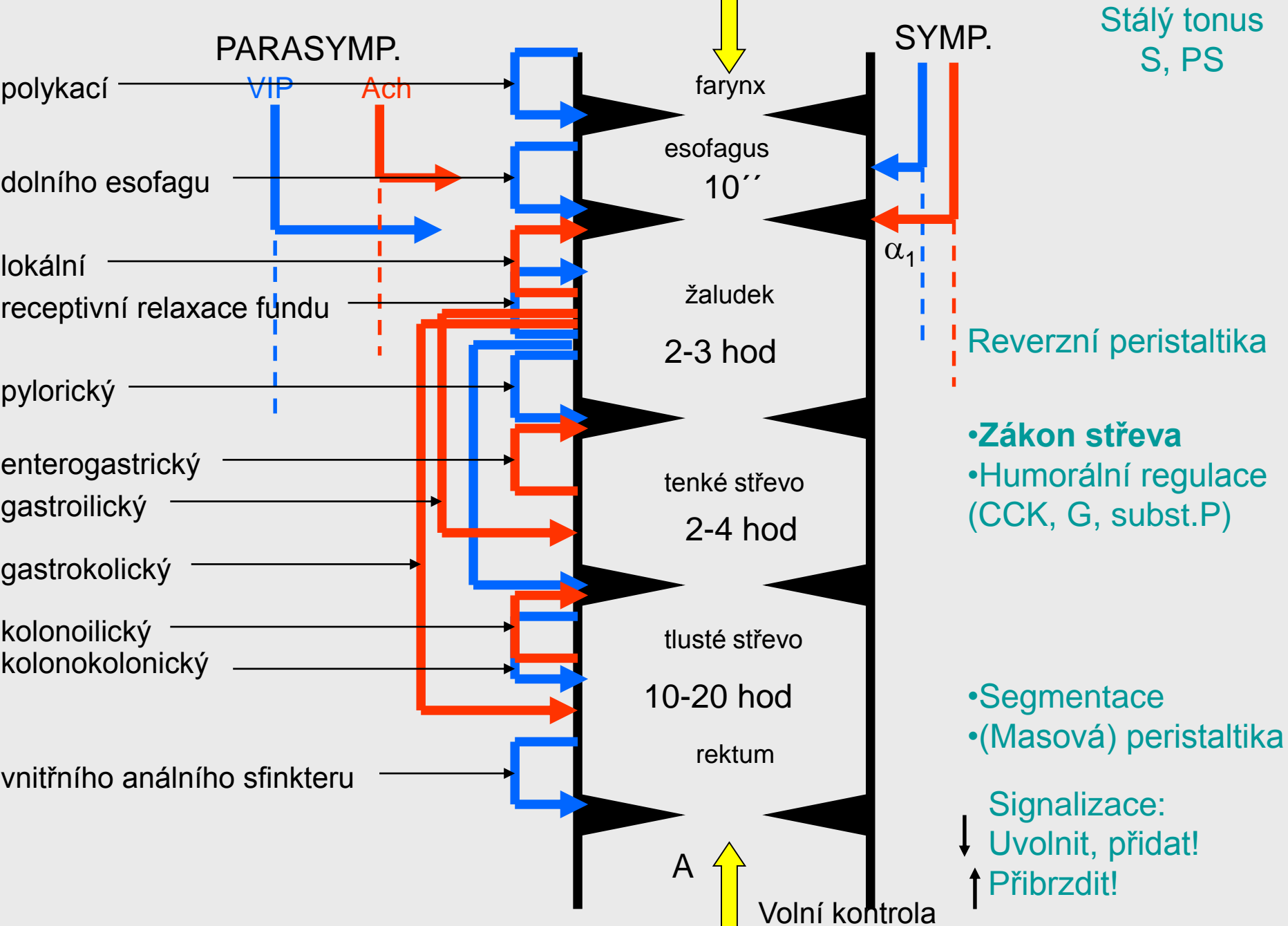
PS

MOTILITA TLUSTÉHO STŘEVA

- Pomalé vlny s frekvencí 4-6/min
  - Segmentace = **haustra**; 5-10 cm/hod – **kývavé pohyby**
  - **Masová** peristaltika; 1-3/den – „úklid“
  - **Reverzní** peristaltika – prox. colon („zdržení“ – resorpce vody a solutů)
  - Kontrola análního sfinkteru: int. – reflexní, ext. – volní (+reflexní)
  - Defekace: abdominální svaly +++, svaly pánevního dna –
  - Reflex: kolono-kolonický, gastro-kolický
- Parasympatikus + (X. po FL)
  - Sympatikus – (L2 – L4)

GI REFLEXY

GI REFLEXY

Superponovány na bazální tonus

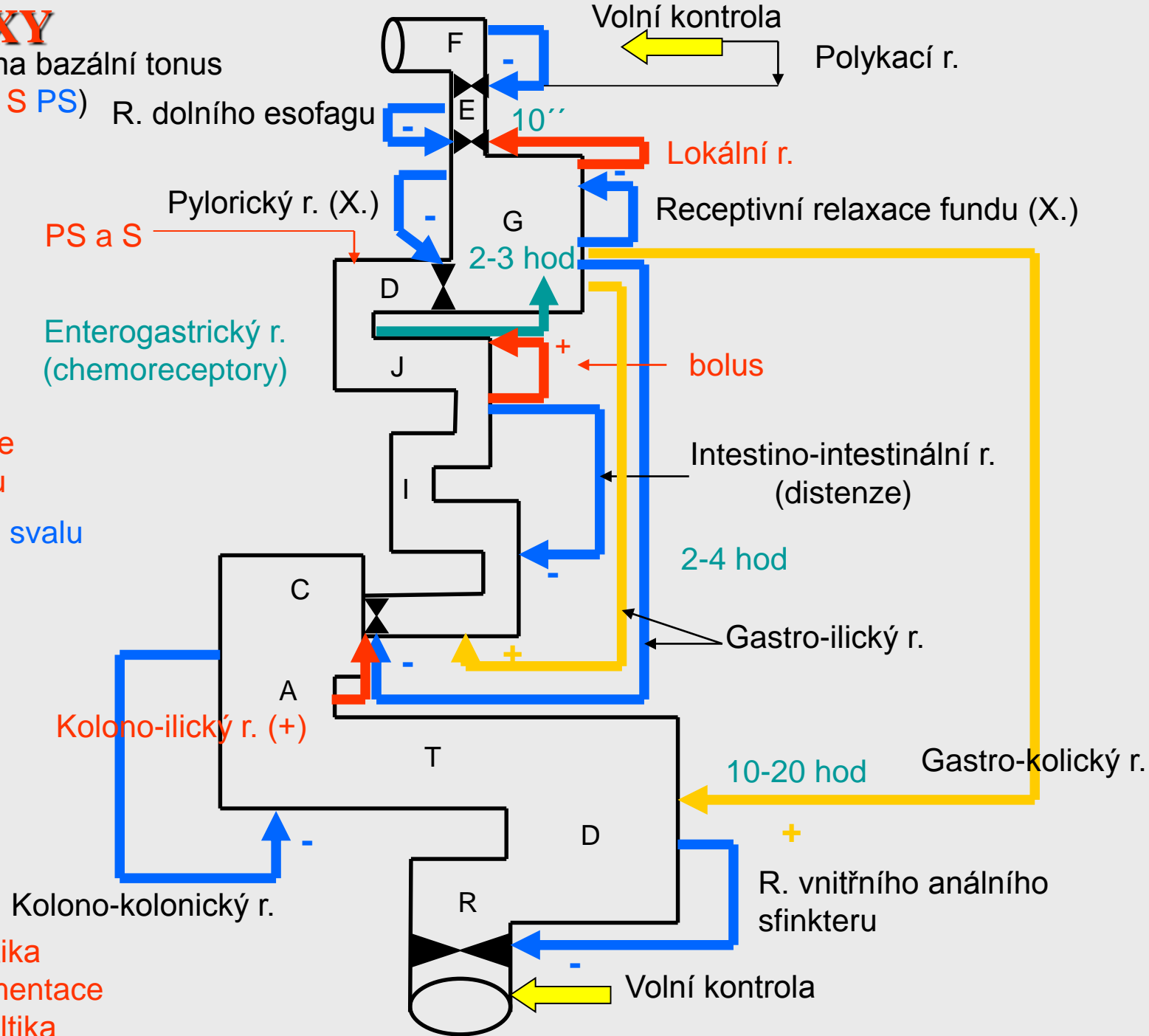
PS a S (sfinktery S PS)

R. dolního esofagu

Reciproční funkce long. a cirk. svalu
Inervace jen cirk. svalu

Motilitu zvyšuje:
•CCK
•Substance P
•Gastrin

•Masová peristaltika
•Haustrace, segmentace
•Reverzní peristaltika

Volní kontrola

Polykací r.

10''

Lokální r.

Pylorický r. (X.)

PS a S

Receptivní relaxace fundu (X.)

2-3 hod

Enterogastrický r.
(chemoreceptory)

bolus

Intestino-intestinální r.
(distanze)

2-4 hod

Gastro-ilický r.

Kolono-ilický r. (+)

10-20 hod

Gastro-kolický r.

Kolono-kolonický r.

R. vnitřního análního sfinkteru

Volní kontrola